

Sciences of Europe

VOL 4, No 51 (2020)

Sciences of Europe
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3162-2364

The journal is registered and published in Czech Republic.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal.

Journal is published in Czech, English, Polish, Russian, Chinese, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

All manuscripts are peer reviewed by experts in the respective field. Authors of the manuscripts bear responsibility for their content, credibility and reliability.

Editorial board doesn't expect the manuscripts' authors to always agree with its opinion.

Chief editor: Petr Bohacek

Managing editor: Michal Hudecek

- Jiří Pospíšil (Organic and Medicinal Chemistry) Zentiva
- Jaroslav Fährnich (Organic Chemistry) Institute of Organic Chemistry and Biochemistry Academy of Sciences of the Czech Republic
- Smirnova Oksana K., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Rasa Boháček – Ph.D. člen Česká zemědělská univerzita v Praze
- Naumov Jaroslav S., MD, Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities. (Kiev, Ukraine)
- Viktor Pour – Ph.D. člen Univerzita Pardubice
- Petrenko Svyatoslav, PhD in geography, lecturer in social and economic geography. (Kharkov, Ukraine)
- Karel Schwaninger – Ph.D. člen Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Kozachenko Artem Leonidovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Václav Pittner -Ph.D. člen Technická univerzita v Liberci
- Dudnik Oleg Arturovich, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Department of Physical and Mathematical management methods. (Chernivtsi, Ukraine)
- Konovalov Artem Nikolaevich, Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy. (Minsk, Belarus)

«Sciences of Europe» -

Editorial office: Křižíkova 384/101 Karlín, 186 00 Praha

E-mail: info@european-science.org

Web: www.european-science.org

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Arsenyev Yu., Davydova T. PROBLEMS OF COMMUNICATION OF OLDER PEOPLE IN THE "PERSON - FAMILY - SOCIETY" SYSTEM 3	Krasovska O. MARKETING IMAGE MODELING OF INDUSTRIAL ENTERPRISE31
Vdovenko L., Chernenko O. POTENTIAL OF DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE12	Markov B. THE CAPACITY OF THE FOOD MARKET35
Vovk V. DIGITAL TRANSFORMATIONS IN THE ECONOMY: WORLD EXPERIENCE AND OPPORTUNITIES FOR UKRAINE15	Polyanskaya T. INNOVATION ANALYSIS AS A NEW AREA OF ECONOMIC ANALYSIS IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY39
Yevenko T. DISADVANTAGES OF THE CURRENT FINANCIAL SYSTEM OF UKRAINE AND WAYS TO SOLVE THEM... 24	Shevchuk O. CONTROLLING AS AN EFFECTIVE MEANS OF ENSURING ECONOMIC SECURITY OF A BUSINESS SUBJECT43
Zayats O. INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION AS A PREREQUISITE FOR GLOBAL COMPETITIVE FORCE TRANSFORMATION 26	

JURIDICAL SCIENCES

Pravdiuk A., Pravdiuk M. IDENTIFICATION AND REGISTRATION OF AGRICULTURAL ANIMALS: ECONOMIC AND LEGAL ASPECT OF STATE REGULATION57	Khrystova Yu., Hrechyshkin I. DIRECTIONS OF IMPROVING THE LEGAL REGULATION OF ENSURING THE LAW ENFORCEMENT BY THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE DURING THE VOTING IN ELECTIONS.....64
	Yastrebov V. OBLIGATIONS IN RUSSIAN BUSINESS PRACTICE67

POLITICAL SCIENCES

Durman O. ONLINE DIPLOMACY AS A TOOL OF DIGITAL TRANSFORMATION OF MODERN INTERNATIONAL RELATIONS 72

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Вдовенко Л.О.*доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет, Вінниця***Черненко О.С.***кандидат економічних наук,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»*

POTENTIAL OF DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Vdovenko L.*Doctor of Economics, Professor
Vinnytsia National Agrarian University,
Vinnytsia***Chernenko O.***PhD in Economics,
National Research Center "Institute of Agrarian Economics"*

АНОТАЦІЯ

На сучасний стан розвитку аграрного сектору України впливає специфіка агропромислового виробництва та сезонність виробництва, залежність від природно-кліматичних факторів, нестабільність цін на сільськогосподарську продукцію, недостатній рівень інвестиційної привабливості галузі, складність залучення кредитних ресурсів. З точки зору аграрного потенціалу Україна є унікальною країною, враховуючи значну частку орних земель ЄС і світовому орному земельному банку, наявність родючих чорноземів в світі, підвищення експортного потенціалу. Розглянуто тенденції розвитку аграрного сектору через оцінку основних економічних та фінансових показників. Зроблено висновки щодо можливостей зростання потенціалу агропромислового виробництва як вагомому стимулятору розвитку національної економіки та засобу вирішення різноманітних соціально-економічних та глобальних викликів.

ABSTRACT

The current state of development of the agricultural sector of Ukraine, specializing in agro-industrial production and in the development season, there is a possibility of natural and climatic factors, instability of enterprises in industry, insufficient existing in the private sector, and the availability of adequate credit resources. In terms of Ukraine's agricultural potential, this is a unique opportunity that creates a significant portion of arable land and is the only land bank organization using chernozem relatives in the world, as well as export potential. Trends in the development of the agricultural sector through reviews of the main economic and economic factors are considered. Conclusions are made on the possibilities of increasing the potential of agro-industrial production as a significant stimulator of the national economy development and a means of solving various socio-economic and global challenges.

Ключові слова: аграрний сектор, рентабельність, фінансові результати, чистий прибуток, середньомісячна номінальна заробітна плата, фінансовий потенціал.

Keywords: agricultural sector, profitability, financial results, net profit, average monthly nominal wage, financial potential.

Постановка проблеми. Посилення процесів глобалізації та загострення проблем забезпеченості продовольчою продукцією населення світу потребують подальшого зростання потенціалу розвитку агропромислового виробництва та інтеграції агропромислового комплексу України в світову продовольчу систему.

Сільське господарство є одним із найважливіших секторів державної економіки. Крім власного споживання та постачання сировини для промисловості, продукція сільського господарства експортується, що значно підвищує експортний потенціал держави. Частка сільськогосподарської продукції у ВВП України щороку зростає, і в 2017 р. цей показник досяг 13,6% [1, с.268].

Україну розглядають як «хлібний кошик Європи», яка на сьогодні має площу орних земель, що дорівнює 30% орних земель Європейського Союзу і 2,1% світового орного земельного банку.. на Україну припадає близько 25% найбільш родючих у

світі чорноземів, які робить нашу країну унікальною з точки зору сільськогосподарського потенціалу [2].

Зростання потенціалу розвитку аграрного сектору в Україні значною мірою залежить від напрямів аграрної політики і належної участі держави в її формуванні та реалізації. Основою сталого й ефективного розвитку аграрного сектору в сучасних умовах є забезпечення на державному рівні умов сприяння конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору економіки, їх продукції на внутрішньому, зовнішньому ринках та визначення пріоритетності галузі сільського господарства в забезпеченні продовольчої, екологічної та національної безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми розвитку аграрного сектора економіки в своїх працях розглядають Кириленко І.Г., Рябоконт В.П., Саблук П.Т., Шубравська О.В. та ін. Проте, в умовах змін векторів економічної політики держави необхідним

є постійний моніторинг ефективності розвитку аграрного сектору економіки в поточному періоді та на перспективу.

Сучасний стан аграрного сектору характеризується наявністю проблем, що викликані специфікою агропромислового виробництва та зумовлені сезонністю виробництва, великою залежністю від природно-кліматичних факторів, нестабільністю цін на аграрну продукцію, недостатньою інвестиційною привабливістю галузі, нестачею власних фінансових ресурсів та складністю залучення кредитних ресурсів.

Метою статті є оцінка стану розвитку аграрного сектора в Україні та пропозиції щодо подальшого зростання потенціалу галузі сільського господарства.

Виклад основного матеріалу. За даними Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру земельна площа України на 01.01.2018 року становить 603,5 тис.км², при цьому на сільськогосподарські угіддя припадає 68,7%, Ліси та інші лісовкриті площі – 15,6%, землі під водою – 4,0, інші землі – 5,7%; забудовані землі – 6,0% [3].

На кінець 2017 р. площа сільськогосподарських угідь в Україні становила - 41489,3 тис. га, з них: 32544,3 тис. га – рілля; 2399,4 тис. га – сіножаті, 5421,5 тис. пасовища; 229,3 тис. га – перелogi; 894,8 тис. га – багаторічні насадження.

Аналізуючи площу сільськогосподарських угідь за регіонами, можна дійти висновку, що найбільша площа сільськогосподарських угідь станом на 2017 р. - в Одеській області – 2591,6 тис. або 6,2% від загальної площі по Україні, а найменша – в Чернівецькій (469,7 тис. га або 1,1%) та в Закарпатській областях (451,3 тис. га або 1,1% відповідно).

Щодо Вінницької області - площа сільськогосподарських угідь там в 2017 р. становила 2014,2 тис. га (4,9% від загальної площі сільськогосподарських угідь по Україні), в тому числі на рілля припадало 85,7% її площі (1725,5 тис. га).

Впродовж 2015-2018 рр. в незначному обсязі збільшилась кількість зайнятого населення в сільському, лісовому та рибному господарстві з 2870,6 тис. осіб до 2937,6 тис. осіб або більше на 67 тис. осіб.

Спостерігається значна диференціація між найбільшою і найменшою кількістю зайнятого населення в сільському, лісовому та рибному господарстві і ця різниця сягає 4,4 раза: найбільша кількість у Вінницькій області (в 2018 р.) – 215 тис. осіб, найменша – в Київській області - 48,5 тис. осіб відповідно.

Кількість підприємств (станом на 01.11.2018 р.), які здійснювали сільськогосподарську діяльність в цілому по Україні збільшилася з 47697 одиниць в 2016 р. до 49208 одиниць в 2018 р або в 1,03 раза. За регіонами в 2018 р. найбільше зосереджено таких підприємств – в Одеській (4784 одиниць) та Дніпропетровській області (4181 одиниця), тоді як найменше підприємств займаються сільськогосподарською діяльністю - у Рівненській (668 одиниць) та у Чернівецькій області (812 одиниць). Вінницька область є регіоном, де активно і успішно здійснюють свою діяльність такі підприємства, зокрема, їх

кількість зросла з 2668 одиниць в 2016 р. до 2739 одиниць у 2018 р. відповідно (+ 71 одиницю).

Разом з тим, слід відмітити незначне, але скорочення (на 515 одиниць) кількості фермерських господарств з 33682 одиниць в 2016 р. до 33164 одиниць в 2018 р.

Із загальної кількості фермерських господарств в Україні найбільше їх у 2018 р. було зосереджено – у Одеській (3650 одиниць) та у Миколаївській (3252 одиниці), а найменша – у Волинській (580 одиниць) та у Тернопільській областях (633 одиниці).

Аналогічна тенденція незначного скорочення фермерських господарств і у Вінницькій області: їх кількість скоротилась на 32 одиниці в порівнянні з 2017 р.

Станом на 01.11.2018 р. із 40333 підприємств, що здійснювали сільськогосподарську діяльність в Україні, 11076 (22,5%) мали сільськогосподарські угіддя площею 20,1-50 га; 7573 підприємства (15,4%) – 100,1-500 га; 3811 підприємств або 7,7% – 10,1-20 га відповідно.

У фермерських господарствах ситуація аналогічна, тобто із 30441 господарств в 2018 р. – 10432 (31,5%) – мали с.-г. угіддя площею 20,1-50 га; 5111 господарств (15,4%) – 100,1-500 га та 416 господарств (12,6 %) – 50,1-100 га.

Щодо кількості найманих працівників (в 2018 р.) на підприємствах, то найбільше їх в Полтавській (38,8 тис. осіб) та Київській областях (38,5 тис. осіб); найменше - у Закарпатській (1,8 тис. осіб) та Чернівецькій області (3,6 тис. осіб).

В цілому по Україні спостерігається тенденція до скорочення чисельності найманих працівників: з 500,9 тис. осіб в 2016 р. до 474,6 тис. осіб в 2018 р. У Вінницькій області - з 41,0 тис. в 2016 р. осіб до 34,3 тис. осіб в 2018 р. відповідно.

Позитивним моментом в розвитку аграрного сектору є зростання середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників у сільському господарстві в 2,3 раза (з 3140 грн в 2016 р. до 7166 грн в 2018 р.), у Вінницькій області - зростання в 3,6 раза (з 2249 грн в 2016 р. до 8039 грн. в 2018 р.), що перевищує середнє значення по Україні.

Слід відмітити, що в 2018 р. найвищою середньомісячною номінальною заробітною платою штатних працівників у сільському господарстві була у Івано-Франківській (9979 грн.) та Львівській областях (8925 грн.), а найнижчою відповідно до середнього рівня в цілому по Україні – у Чернівецькій (5116 грн.) та Рівненській областях (5417 грн. відповідно).

Аналізуючи ефективність сільськогосподарського виробництва в цілому, слід відмітити, що найбільш рентабельною продукцією сільського господарства в 2018 р. був соняшник (рентабельність якого становила 32,5%), культури зернові та зернобобові (24,7% відповідно) та виноград (22,6% відповідно). У фермерських господарствах найбільш рентабельними культурами виявилися: соняшник (30,3%), картопля (28%), культури зернові та зернобобові (26,1%).

Збитковою за цей же період виявилась продукція: ВРХ (на м'ясо) – 17,7%, вівці та кози (на м'ясо)

– 16,6% та буряки цукрові фабричні – 11,4%, аналогічна ситуація із збитковістю і у фермерських господарствах.

За рівнем рентабельності продукції сільського господарства на підприємствах Вінницької області, рентабельність зернових та зернобобових та рентабельність соняшнику – перевищує середній показник по Україні. Рентабельність культур зернових, зернобобових, соняшнику та культур плодкових і

ягідних фермерських господарств Вінниччини також перевищує середні показники рівня рентабельності в цілому по Україні.

Про успішне функціонування підприємств в поточному періоді та на перспективу свідчать позитивні фінансові результати, які є вимірником ефективності діяльності підприємств, зокрема в сільському господарстві.

Таблиця 1

Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності [2]

Види економічної діяльності	Роки	фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, тис.грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
			у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис.грн
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	2013 р.	15147264,7	79,9	26496539,2	20,1	11349274,5
	2014 р.	21677383,5	84,2	52170983,4	15,8	30493599,9
	2015 р.	103137552,7	88,5	128880170,9	11,5	25742618,2
	2016 р.	91109468,3	87,8	103942207,5	12,2	12832739,2
	2017 р.	69344077,3	86,2	89876680,8	13,8	20532603,5
	2018 р.	71478504,8	86,3	94402307,4	13,7	22923802,6

Фінансові результати до оподаткування підприємств сільського господарства, лісового та рибного господарства в 2018 р. становили 71478504,8 тис. грн., що в 1,4 раза менше ніж в 2015 р. Темпи приросту становили за цей період 103,1%. Темпи приросту фінансових результатів в 2015 р. були на рівні 475%.

Аналіз основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств України показав зростання кількості підприємств з 49046 одиниць в 2013 р. до 49208 одиниць в 2018 р. та зменшення кількості найманих працівників (з 579,8 тис. в 2013 р. до 474,6 тис. в 2018 р.)

Таблиця 2

Основні показники діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні*

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. до 2013 р. (+;-)
Кількість підприємств, які здійснювали с.-г. діяльність, одиниць	49046	46199	45379	47697	45558	49208	162
Кількість найманих працівників, тис.	579,8	528,9	500,9	513,2	489,2	474,6	-105,2
Валова продукція сільського господарства – всього, млн грн	136590,9	139058,4	131918,6	145119,0	1400535,2	158306,5	21715,6
Чистий прибуток (збиток), млн.грн.	14925,7	21413,4	101912,2	89816,3	68276,8	66878,1	51952,4
Підприємства, які одержали чистий прибуток, % до загальної кількості	80,3	84,7	88,9	88,4	86,7	86,7	6,4
Фінансовий результат, млн. грн.	26186,6	51668,0	127525,5	102496,1	88676,3	93135,1	905164,4
Підприємства, які одержали чистий збиток, % до загальної кількості	19,7	15,3	11,1	11,6	13,3	13,3	-6,4
Фінансовий результат, млн. грн.	11260,9	30254,6	25613,3	12679,8	20399,5	26257	14996,1
Рівень рентабельності всієї діяльності, %	8,3	9,3	30,4	25,6	16,5	13,5	5,2 в.п.
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	11,7	21,4	43,0	33,6	23,5	18,5	6,8 в.п.

Обсяги валової продукції сільського господарства зросли з 136590,9 млн грн. в 2013 р. до 158306,5 млн.грн. в 2018 р. або в 1,2 раза.

Чистий прибуток сільськогосподарських підприємств має тенденцію до скорочення з 101912,2 млн.грн. в 2015 р. до 66878,1 млн.грн. в 2018 р. або в 1,52 раза. Частка підприємств, які одержали чистий прибуток в 2018 р. становить 86,7% до загальної кількості, тоді як підприємств зі збитком – 13,3%.

Впродовж 2015-2018 рр. спостерігається зменшення рівня рентабельності всієї діяльності – з 30,4% до 13,5% та рентабельності операційної діяльності – з 43% до 18,5%

Висновки. Отже, сільське господарство є важливою пріоритетною галуззю вітчизняної економіки. Аграрний сектор України тісно пов'язаний з трудовими і фінансовими ресурсами, природними умовами, технічними та технологічними можливостями здійснення сільськогосподарської діяльності. Для економіки України аграрний сектор є одним із пріоритетних та стратегічних векторів зростання, тому питання його сталого ефективного розвитку є

надзвичайно актуальними в контексті євроінтеграційних процесів.

Зростання потенціалу агропромислового виробництва вбачаємо через стимулювання зайнятості у сільському господарстві, зокрема забезпечення галузі висококваліфікованими кадрами, створення умов для екологічно безпечного землекористування шляхом збереження і відновлення родючості ґрунтів, використання ефективних технологій та новацій в агропромисловому виробництві; підвищення інвестиційної привабливості.

Література

1. Жмурко І.В. Особливості страхування в аграрному секторі. Інфраструктура ринку. Випуск 21. 2018. С.267-271.

2. Михайленко О.В, Хільченко І.Ю. Modern Economics. №15. 2019. 148-152. Електронний ресурс. Режим доступу: [https:// modecon.mnau.edu.ua](https://modecon.mnau.edu.ua)

3. Сільське господарство України. Статистичний збірник. Державна служба статистики України / Відповідальний за випуск О.М. Прокопенко. Київ. 2019. 235 с.

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Вовк В.Ю.

*асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Вінницький національний аграрний університет, Вінниця*

DIGITAL TRANSFORMATIONS IN THE ECONOMY: WORLD EXPERIENCE AND OPPORTUNITIES FOR UKRAINE

Vovk V.

*assistant of the department
of finance, banking and insurance
Vinnytsia National Agrarian University, Ukraine*

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито зміст цифрової трансформації як нового економічного явища, що передбачає перехід від традиційної економіки до цифрової. Досліджено теоретичні та практичні основи розвитку поняття «цифрова економіка» як основного чинника трансформації економіки країни, прослідковано головні характеристики цифрової економіки. Виявлено вплив цифрової економіки на формування внутрішнього валового продукту країн. Виокремлено переваги та недоліки від цифрової трансформації економіки країн світу.

Визначено, що головним завданням цифровізації економіки є перебудова виробництва, підвищення гнучкості та можливості пристосування до мінливості ринкового середовища, що дасть змогу забезпечити зростання конкурентоспроможності країни у сфері цифрових технологій.

Проаналізовано рівень цифровізації України та країн Європейського Союзу, виділено ТОП-10 країн ЄС з найвищим рівнем технологічного розвитку. Зосереджено увагу на ряді глобальних змін, які спостерігаються у суспільстві внаслідок впровадження процесу цифровізації.

Обґрунтовано необхідність трансформації економіки України та окреслено перспективи розвитку вітчизняної цифрової економіки на основі оцінки її поточного місця у відповідних рейтингових індексах серед інших країн. Розглянуто Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. Проаналізовано індекс цифрової конкурентоспроможності України, а також сценарії та напрями розвитку вітчизняної цифрової економіки.

ABSTRACT

The article describes the content of digital transformation as a new economic phenomenon, which implies the transition from the traditional economy to the digital one. Theoretical and practical bases of development of the concept of "digital economy" as the main factor of transformation of economy of the country are investigated, the main characteristics of digital economy are traced. The impact of the digital economy on the formation of domestic